

Wstęp

Publikacja, którą Czytelnik otrzymuje do rąk, zawiera analizę przepisów odpowiedzialności z tytułu rękojmi w przypadku umowy sprzedaży. Jest to praca, która jest skoncentrowana przede wszystkim na przeprowadzonej gruntownej reformie przepisów regulujących odpowiedzialność z tytułu rękojmi, dokonanej w wyniku ponownej implementacji dyrektywy 1999/44/WE. To narzuciło wybór poszczególnych zagadnień. Nie jest to zatem zupełna analiza wszystkich zagadnień rękojmi. Pomiąłem np. omówienie zmian podmiotowych i ich wpływu na odpowiedzialność z tytułu rękojmi, ponieważ zagadnienie to nie było przedmiotem reformy. Analizując reformę nie ograniczyłem się jedynie do samej odpowiedzialności z tytułu rękojmi, ale poddałem analizie zmiany dotyczące sprzedaży, wynikające z implementacji dyrektywy 2011/83/EU.

Pierwotnie zamierzałem włączyć w zakres tematyczny tego opracowania także odpowiedzialność z tytułu rękojmi w ramach umowy o dzieło. Jednak ujęcie tej problematyki w obręb rozprawy nadmiernie przedłużyłoby prace nad całością, a także przekroczyłoby znacznie założone objętościowo ramy publikacji. Dlatego będzie to przedmiotem odrębnego opracowania. Podobnie praca ta nie zawiera analizy gwarancji, poza tymi kwestiami, które są ściśle powiązane z wpływem gwarancji na odpowiedzialność z tytułu rękojmi. Tematyka ta także stanie się przedmiotem samodzielnego wydania.

Praca niniejsza ma nietypową genezę. Jej źródłem są moje wykłady o rękojmi, które prowadzę od ośmiu lat na Uniwersytecie w Osnabrücku. Wykłady te dotyczą jednak prawa niemieckiego, zaś niniejsza rozprawa – jedynie prawa polskiego, choć Czytelnik znajdzie wiele uwag odnoszących się do prawa niemieckiego. Inspiracja, pochodząca z prawa niemieckiego, dotyczy jednak doboru problematyki oraz różnego rodzaju trudności wynikających z implementacji dyrektywy 1999/44/WE. Nie jest to jednak praca prawnoporównawcza, lecz opracowanie, które analizuje prawo polskie, na jej tle zaś zawarłem dyskusje niemieckie o instytucji rękojmi. Prawo niemieckie, wraz z dyskusją doktrynalną i orzecznictwem, stanowi zasób różnego rodzaju pomysłów wykorzystanych w tej publikacji.

Rozprawa jest także wynikiem moich doświadczeń w ramach prac w Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, której byłem członkiem, aż do jej rozwiązania w grudniu 2015 r. Uczestniczyłem w dyskusjach nad kształtem projektu, który stał się podstawą przeprowadzonej reformy. Jednak opracowanie niniejsze zawiera sporo uwag krytycznych dotyczących redakcji różnych rozwiązań, mimo że uważam przeprowadzoną reformę za udaną co do zasady. Mój udział w pracach Komisji Kodyfikacyjnej ma wpływ na tę ocenę i na perspektywę, która nie może być z istoty całkowicie zdystansowana do wyniku prac Komisji.

Odpowiedzialność z tytułu rękojmi jest przedstawiona w tej publikacji jako szczególny przypadek odpowiedzialności wynikającej z naruszenia zobowiązania. Pokazane są jednak konsekwencje przyjęcia szczególnego reżimu rękojmi, który nie tylko dostarcza dodatkowych narzędzi pozwalających na lepszą ochronę interesów kupującego, ale także ma na celu ochronę sprzedawcy, który odpowiadając surowo za wadę przedmiotu sprzedaży, powinien być także chroniony przed nadmierną odpowiedzialnością. Znajdzie to swój wyraz w zapytaniach dotyczących zasad naprawienia szkody.

Praca niniejsza została przedłożona Czytelnikowi w szczególnym momencie. Obecnie toczą się bowiem prace unijne nad nowymi dyrektywami – o dostarczeniu treści cyfrowych oraz – przede wszystkim – nad nową dyrektywą o sprzedaży konsumenckiej, która ma zastąpić dotychczas obowiązującą dyrektywę 1999/44/WE. Koncepcja tej dyrektywy wyewoluowała z projektu dyrektywy 2011/83/UE, który jednak zasadnie został zarzucony, gdyż utrzymywanie dwóch podobnych, choć różnych w szczegółach, dyrektyw o sprzedaży o różnym, choć z punktu widzenia praw i obowiązków stron mało doniosłym zakresie zastosowania, prowadziłyby do bardzo wielu problemów implementacyjnych, zwłaszcza że nowa dyrektywa ma być dyrektywą maksymalną, niezostawiającą ustawodawcy państwa członkowskiego swobody w jej implementacji. Należy zatem liczyć się z przekształcaniem prawa unijnego, które mierzy się współcześnie z różnymi pomysłami na jego dalszy rozwój. O niektórych etapach tego rozwoju, jak np. o projekcie wspólnych europejskich przepisów o sprzedaży, który jednak niestety został zarzucony, będzie mowa w rozdz. I.

Praca zawiera ponadto problemy, które wywołuje „nadmiarowa” implementacja prawa unijnego, tj. taka, która obejmuje swoim zakresem szerszy krąg stosunków prawnych, niż wynikających z samego prawa unijnego. Prowadzi to do wielu pytań o obowiązkowy zakres prounijnej wykładni i jej źródła (unijne czy krajowe). Kwestia ta jest też przedmiotem analizy publikacji.

Rozwojowi prawa rękojmi, w powiązaniu z jego unijnymi źródłami, poświęcony jest najobszerniejszy rozdz. I. Wyodrębnia się on znacząco na tle całej pracy, stanowiąc rodzaj samodzielnej monografii o koncepcji rękojmi. Pozostałe rozdziały dotyczą już analizy poszczególnych instytucji rękojmi, z wyjątkiem rozdz. III, w którym analizowałem relację uprawnień wynikających z tytułu rękojmi do innych uprawnień, które mogą przysługiwać kupującemu w przypadku wadliwości przedmiotu sprzedaży. Jest to jednocześnie rozdział, w którym rozważałem zlokalizowanie odpowiedzialności rękojmi w kodeksowym systemie ochrony przed naruszeniem zobowiązania.

W pracach nad tą książką miała swój znaczny udział mgr *Natalia Rosa*. Na powstanie miał też ogromny wpływ stały nacisk Wydawcy – red. *Joanny Ziemickiej* z Wydawnictwa C.H. Beck. Praca ta nie powstałaby bez ogromnej cierpliwości mojej żony *Beaty* i moich synów – *Fryderyka* i *Andrzeja*. Za wynik tej pracy odpowiedzialny jestem jednak sam.

Prof. dr hab. *Fryderyk Zoll*